

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
November 1973

11

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »SKOVHASTRUP«
Hvalsø — Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter
skovplanter i gode provenienser.

Skovplant kulturerne står under
Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævler købes.

A/S Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. Helsingør 9

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m. v.

Hyllinge Savværk A/s

Tlf. (03) 74 40 64

Kristtorn

Unge planter med klump og lær-
red. Udvalgt fra hårdføre moder-
træer med høj bærydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning
af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED · 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

I/S Hage og Simony Skovadministration

Pris: Fuld administration 50-80 kr.
pr. ha pr. år.

Rationalisering — Tilbud gives.

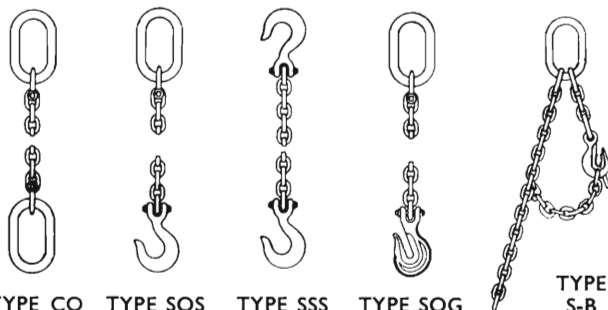
OREMANDSGAARD · 4735 Mern
Skovrider J. Simony (03) 79 61 28
Skovfoged P. Koefoed (03) 71 63 47
Kontor (03) 79 60 09

WILLIAM HARDING

v/R. HERNÖE

Viktoriagade 6 - 1655 København V - Tlf. (01) 21 23 96

ACCOLOY KUPLEX Stålkæder

ACCOLOY KUPLEX systemet består af bæreringe, kæder, kroge og samleled, som sammensættes til alle opgaver! **Leveres omgående fra lager!**

Alle dele er fremstillet af **AMERICAN CHAIN & CABLE COMPANY INC.**, sænksmedede og varmebehandlede til stor hårdhed og styrke! Brinell hårdhed 300, brudstyrke 105 kg/mm², min. forlængelse ved brudprøve 15 pct.

Kæde og komponenter må aldrig udglødes!

Kæderne er overfladebehandlede med Molybdænsulfid - tørilubricant smøremiddel som sikrer nedsat slidtage og hæmmer angreb af rust og snavs.

LUG ALL Wire-Skraldetalje

Kapaciteter 680-1800 kg

FORLANG PROSPEKTER

Regntøj og
handsker
kan også
leveres.

CROSBY-LAUGHLIN

leveringsprogram bl. a.

- C. L. Sjakler
- C. L. Lastkroge
- C. L. Swivler
- C. L. Øjebolte
- C. L. Bardunstrammere
- C. L. Wireblokke - Kasteblokke
- C. L. Slingkovse
- C. L. Glidekrog for wire
- C. L. Kædestrammere

VRETEN

vejslæder - sneplov

rabathøvle - stengrebe

Forlang venligst prospekter og prislister hos:

Telf. (03) *77 18 01 - Telex 40 163 - Giro 49 389 - Københavnskrydset - 4760 Vordingborg

Fra Dansk Skovforening:

Dansk Skovforening havde den 29.-10. foretræde for landbrugsministeren

Under henvisning til den nye situation, der er opstået efter regeringsomdannelsen og Statsskovbrugets overflytning til Miljøministeriet, havde vi bedt om foretræde for landbrugsministeren.

Under mødet drøftede man to hovedspørgsmål:

Fusionen mellem småskovene og hedeselskabet.

Undersøgelserne vedrørende fusionen var som tidligere meddelt blevet henlagt til „udvalget vedrørende Statens opkøb og forvaltning af arealer til rekreative formål m.v.“. - Ministeren meddelte, at dette udvalg nu er ophævet, og vi bad ministeren drage omsorg for, at spørgsmålet om fusionen nu ville blive hurtigt og velvilligt behandlet. Ministeren lovede at fremme sagen og meddelte, at han inden længe ville søge kontakt med såvel hedeselskabet som småskovene for at få problemerne gennemdrøftet.

Vort forslag til lov om skovkonti.

I september måned d. å. fremsendte Skovforeningen til finansministeren forslag til lov om skovkonti. Vi forelagde under mødet sagen for landbrugsministeren, og landbrugsministeren gav tilsagn om at støtte vort andragende, idet han især hæftede sig ved vore udtalelser om, at en skovkontoordning vil kunne medføre forøget udbud af træ for såvel kort- som langt sigt.

Endelig gav ministeren tilsagn om, at han selv og embedsmænd fra ministeriet i 1974 gerne vil deltage i en skov-ekskursion.

Status over 1967-stormfaldsloven

Lov nr. 122 af 10. april 1968, lov om garanti for lån og rentetilskud til skovejere i anledning af stormfaldet i 1967.

Dansk Skovforenings indsats i forbindelse med de store stormfald i 1967 resulterede bl.a. i vedtagelsen af ovennævnte lov.

Loven åbnede mulighed for:

- § 1a Statsgaranti for lån til finansiering af opskovning m. v. af stormfældet træ.
- § 1b Statsgaranti for lån til finansiering af den industrielle bearbejdning af stormfældet træ.
- § 4 Lån iflg. § 1a og § 1b kunne, hvor særlige forhold talte derfor ydes til investeringer med henblik på udvidelse af den træin-

dustrielle virksomhed, hvortil skovejeren leverede sit stormfældede træ.

- § 3 Rentetilskud fra statskassen til skovejere, der opnåede statsgaranti til lån. Rentetilskuddet udgjorde 4 pct. pr. år af lånet fra dets udbetaling indtil tilbagebetaling havde fundet sted.

Loven blev administreret af landbrugsministeriet og til hjælp ved administrationen af loven blev der nedsat et udvalg „Landbrugsministeriets stormfaldsudvalg“. Direktør N.P. Tulstrup var skovforeningens repræsentant i udvalget.

Statens garantiforpligtelse for lån i henhold til § 1a og § 1b består ikke længere og samtlige rentetilskud i henhold til § 3 er udbetalt.

Der resterer således endnu kun en garantiforpligtelse for staten i forbindelse med lån, der er anvendt i henhold til § 4.

Stormfaldsudvalgets arbejde er følgelig tilendebragt og udvalget ophævet. Lovens betydning for de stormfaldsramte skove fremgår af efterfølgende oversigt:

97 skovejere ansøgte om statsgaranti og rentetilskud for ialt 225 lån.

Garanti for lån til investering i træindustrier (§ 4 lån) blev ydet vedrørende tre træindustrier.

Statens garantiforpligtelser har omfattet følgende beløb:

i enh. til § 1a	ca. 35.106.541 kr.
i enh. til § 1b	ca. 10.913.263 kr.
i enh. til § 4	ca. 14.675.725 kr.
Ialt statsgaranti:	ca. 60.695.529 kr.
Statens udbetaling af rentetilskud har omfattet følgende beløb:	
i enh. til § 1a	2.030.978 kr.
i enh. til § 1b	521.482 kr.
i enh. til § 4	1.238.504 kr.
Ialt	3.790.964 kr.

De forpligtelser staten påtog sig i henhold til denne lov var en tiltrængt håndsrækning til de katastroferamte skovejere, men størst var nok den samfundsmæssige betydning. Oparbejdningen - og konserveringen af de flere millioner kubikmeter stormfældet træ var et kapløb med tiden, og denne lov foranledigede, at store mængder værdifuldt træ blev oparbejdet i tide, d.v.s. inden råd og insekter fik tid til at destruere det.

Kursus i skovgenetik

På Skogshögskolan i Stockholm afholdes der i dagene den 15.-17. januar 1974 et videreuddannelseskursus i skovgenetik og forædlingsarbejde. Tilmelding skal ske senest den 10. december til Skogshögskolan på en blanket, der kan rekvireres på Dansk Skovforening. Kursusafgiften beløber sig til 300 s.kr. mh

Personalia:

Forstinspektør ved statsbanerne *Børge Boserup* er pr. 10. oktober d. å. udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Skovrider *E. C. Løfting* fylder 70 år den 22. december d. å.

Skovrider *Nis Lorenzen* fylder 70 år den 28. december d. å.

Efter franskmændene X. le Chatelier's afgang p.gr.a. alder som leder af skovbrugssektoren indenfor EF's landbrugsorganisation, er englænderen dr. F. C. Hummel blevet udpeget som hans efterfølger. Dr. F. C. Hummel var indtil denne udnævnelse leder af skovnings- og markedssektionen i Forestry Commission. mh

Skovbrugslærer *H. Madsen* er med virkning fra 1. februar 1974 udnævnt til forstander for statens kursus-skole Ulfborg Kærgård.

Skolen giver videregående kurser for maskinførere i anlægsgagene, og bl. a. skovteknikerelever på 2. del gennemgår et kursus på Ulfborg Kærgård.

Kursus-skolen har over 1000 elever om året, og der er ansat 40 faste lærere og funktionærer.

Henning Madsen vil i en overgangsperiode fortsat være tilknyttet Skovskolen i Nødebo. mh

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 1964

Redaktionsudvalg:
Dr. agro. M. baron
Schaffalitzky de Muckadell
(formand)
Professor
N. K Hermansen
Statsskovrider
Vagn Johansen
Forstfuldmægtig
M. Elbæk Jørgensen
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:
Forstkandidat
Mikal Herløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1973
kr. 60,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening
modtager et ekspl. af SKOVEN og
»Dansk Skovforenings Tidsskrift«
vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's
december-nummer
må indsendes inden 1. december.

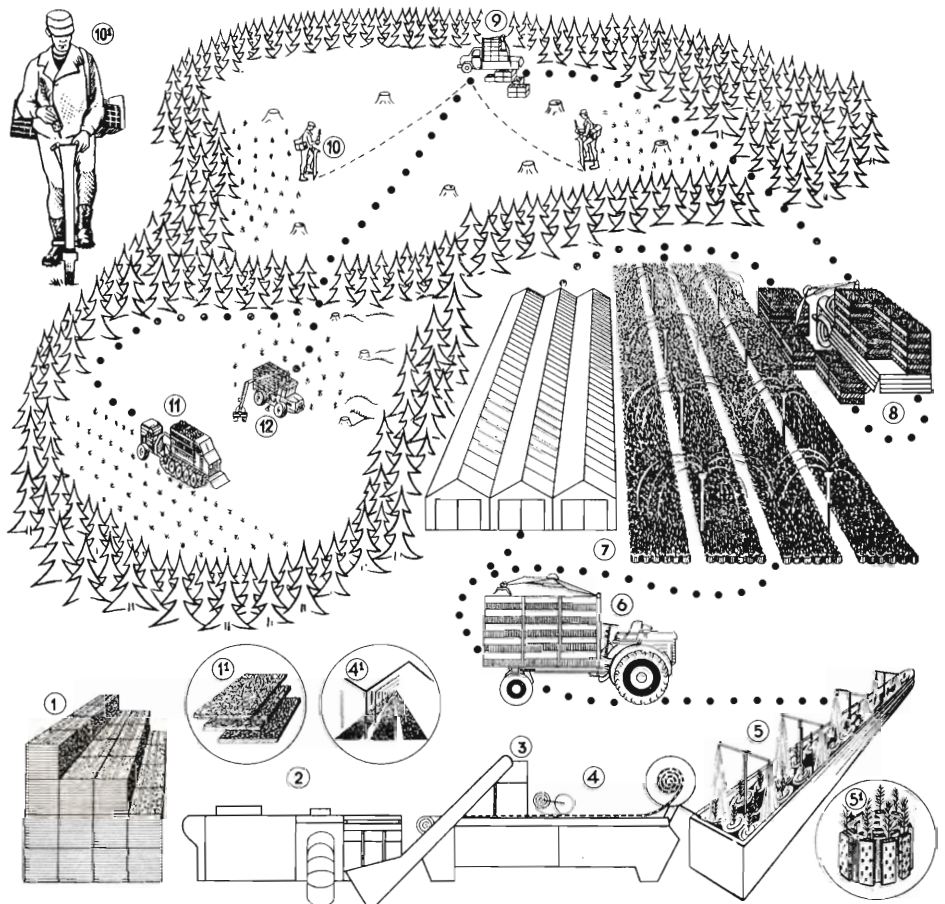
Forsiden:

Foto: P. T. Brenøe

Tryk:
Juelsminde Bogtryk
Telf.: (05) 69 30 94

NOVEMBER 1973

BRIKA-plantesystem (se teksten)

Udviklingstendenser i sovjetisk skovteknik

I september afholdtes en international udstilling i Moskva med emnet: »MASKINER, UDS-
TYR OG INSTRUMENTER FOR SKOVBRUG OG TRÆINDUSTRI«.

Skovteknisk Institut besøgte udstillingen for at ajourføre sin viden om udviklingstenden-
serne og se på detaljløsninger på de forskellige skovmaskiner.

Af KAJ ØSTERGÅRD, Skovteknisk Institut.

Den sovjetiske sektion, der dækkede
halvdelen af udstillingsarealet, domi-
nerede ganske klart udstillingen, og
det efterfølgende er da også hentet
herfra.

Den meget kraftige ekspansion af det
sovjetiske skovbrug, der fandt sted
umiddelbart efter 2. verdenskrig, og
som førte til store produktivitetstign-
inger, synes i de senere år at stagne-
re. Dette skyldes, at man fra central
side nu satser mere på nye produkter
som olie og mineraler, der har overta-
get skovprodukternes dominerende
rolle på eksportmarkedet.

Trods denne hovedtendens satser man
alligevel meget på at udvikle og frem-

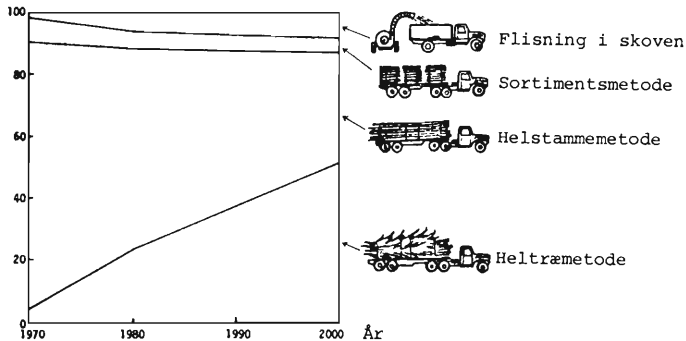
me den driftstekniske side af skovbru-
get. Dette må ses på baggrund af de
rigelige ressourcer, der findes, og den
efter vore forhold relativt lave hugst.

Sovjetisk skovbrug i få tal

Totalt skovareal mill. ha	1238
Produktivt skovareal mill. ha	800*)
Stående vedmasse mill. m ³	76340
Årlig tilvækst mill. m ³	835
Årlig hugst mill. m ³	400

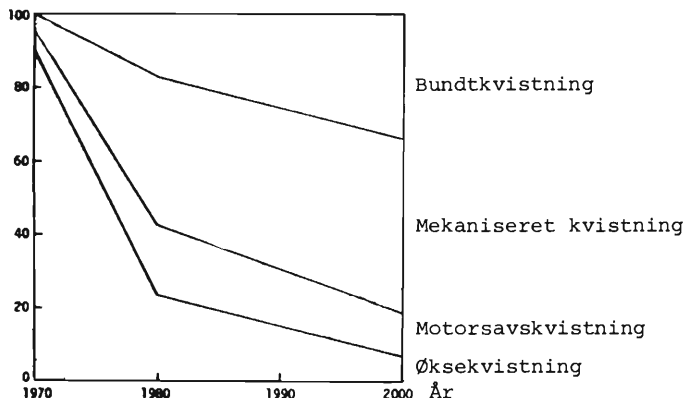
*) Heraf regnes 250 mill. ha som utilgæn-
geligt.

% af hugst

Udviklingsplan for skovnings-transportssystemerne.

% af hugst

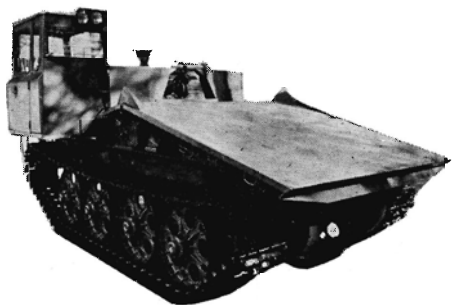
Udviklingsplan for kvistningsarbejdets mekanisering.

Skovning og transport

At forbedre produktiviteten er en af de vigtigste opgaver for det sovjetiske skovbrug. Dette søges realiseret gennem følgende hovedpunkter:

1. Forbedring af organisationen inden for skovbruget.
2. Bedre udnyttelse af råtræet.
3. Forbedre og fremme mekaniseringsgraden.
4. Udbygge vejnettet.
5. Uddanne kvalificeret arbejdskraft.

Den bedre udnyttelse af råtræet tænkes gennemført ved at transportere hele stammer eller endda hele træer til store centrale oparbejdningspladser - terminaler - der af transporthensyn

Skovtraktor L.H.T. 55. Basismaskine for udstyr til mange specialopgaver, her forsynet med et vippebart udslebningsskjold og spil. Dimensioner 645x225x256 cm. Vægt 9500 kg. Motor 62 HK. Kørehastighed 2,5-11 km/t.

er beliggende ved jernbane eller floder. Her sker opsplitningen af stammer til de forskellige sortimenter, og alt affaldstræ, inklusive evt. grene og kviste, udnyttes gennem flisning til forskellige kvaliteter industriflis.

Mekaniseringsgraden inden for skovning og træbearbejdning opgives at være ca. 35 pct. Arbejdsoperationer som terræntransport, læsning og losning udføres helt maskinelt, medens andre operationer har en meget lav mekaniseringsgrad. Således er eksempelvis kvistningsarbejdet kun mekaniseret for ca. 10 pct.s vedkommende. Dette søger man at rette op på ved at følge nedenstående plan for kvistningsarbejdets mekanisering.

Et andet vigtigt problem, som skal løses for at forbedre produktiviteten, er vejnettets udbygning. Eftersom et udbygget vejnet, der kan anvendes hele året, savnes, må man opbygge store råtrælagre ved terminalerne, for at udjævne de variationer i råtrætilførslerne, der naturligvis vil opstå som følge heraf. Under løsningen af problemet med den kontinuerlige råvaretilførsel til terminalerne, har nye utraditionelle metoder været nævnt. Der tænkes her særligt på rørtransport af flis fra skovområderne til træindustriene. Ligeledes overvejes transport med fly.

Den planlagte øgede mekanisering vil stille større krav til arbejdskraften.

For at kunne få kvalificeret arbejdskraft til selve skovningsprocessen, må man kunne tilbyde boliger med alsidig service. Dette resulterer i en koncentreret bosætning, og man planlægger da også, at den daglige transport til arbejdspladsen skal foregå samlet med bus eller fly.

Det mest udbredte skovningssystem i USSR i dag er ikke fremmed for os. Træerne fældes med motorsav og afkvistes med økse. Herefter slæbes de hele stammer til en central læsseplads, hvor de med læsemaskine læsses på lastbiler.

Dette system vil i lidt forbedret form fortsætte fremover, men vil successivt afløses af højmekaniserede systemer. Disse systemer kræver stor materiel indsats, og for at lette maskinvedligeholdelsen prøver man, så vidt det er muligt, at opbygge alle maskiner indenfor samme højmekaniserede skovnings- og transportsystem over samme basismaskine.

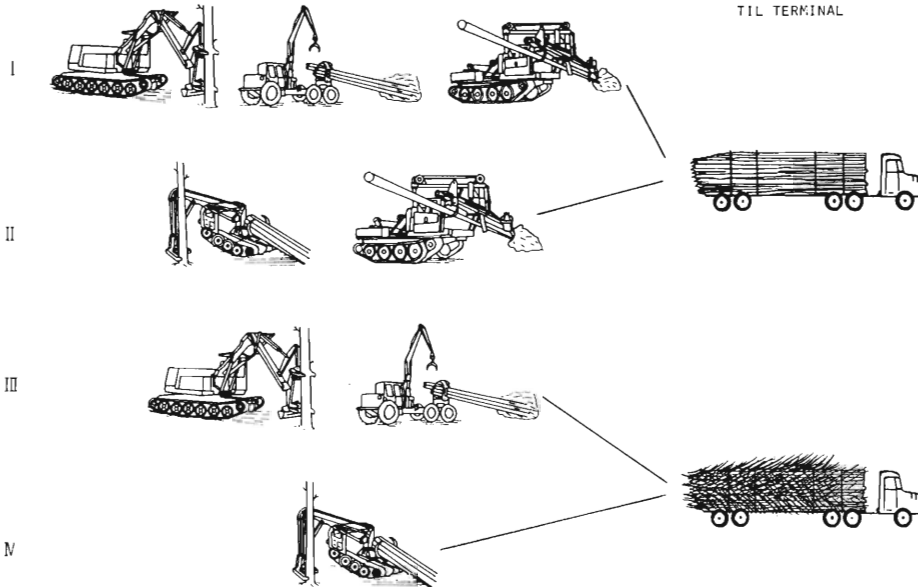
Som det ses af ovenstående figur, udgør stammemetoden i dag så langt den største del af skovningen. Fremover vil denne metode vige til fordel for heltræmetoden. Sortimentsmetoden vil mindske lidt, og flisning i skoven vil få nogen betydning. Denne udvikling er meget interessant i sammenligning med f. eks. Sverige, hvor sortimentsmetoden i dag er langt det mest anvendte skovningssystem og som sandsynligvis vil være det fremover.

Baggrunden for den sovjetiske udvikling må ses ud fra ønsket om at koncentrere så mange arbejdsoperationer som muligt til en central oparbejdningsplads (terminal), hvor mulighederne for højmekanisering og forenklet håndtering af hele træbundter er langt større end ude på skovningspladsen.

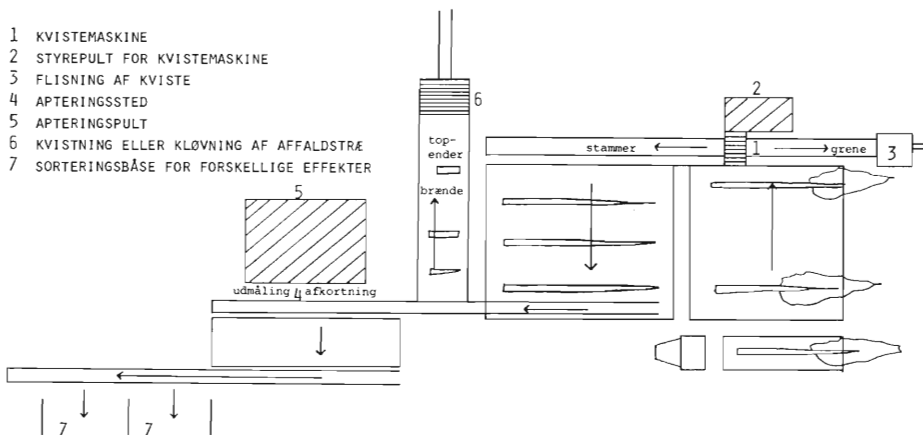
Den rationaliseringsgevinst, som håndteringen af større sammenhængende trædele giver, samt det faktum, at råtræudnyttelsen stiger gennem bedre udmåling og sortering, gør dette skovnings- og transportsystem til det foretrukne i Sovjetunionen. Man regner altså med, at den øgede transport, som hele træer med grene og nåle vil give, kan dækkes ind af ovennævnte rationaliseringsgevinst.

Nedenstående viser nogle af de højmekaniserede systemer, man forventer fremover. System I og III tænkes anvendt, hvor afstanden fra selve skovningspladsen til læssepladsen er større end ca. 200 m. System II og IV anvendes, hvor udslebningsskjoldet er mindre end ca. 200 m. Her sparer man altså en maskine, men selve fældningsaggregatet udnyttes ikke hele tiden.

Afkvistningen af træerne for system III og IV sker på selve terminalen, og grene og nåle hugges til flis, der an-

Metodeskitse over skovnings- og transportsystemer.

Terminal for kvistning og aptering.

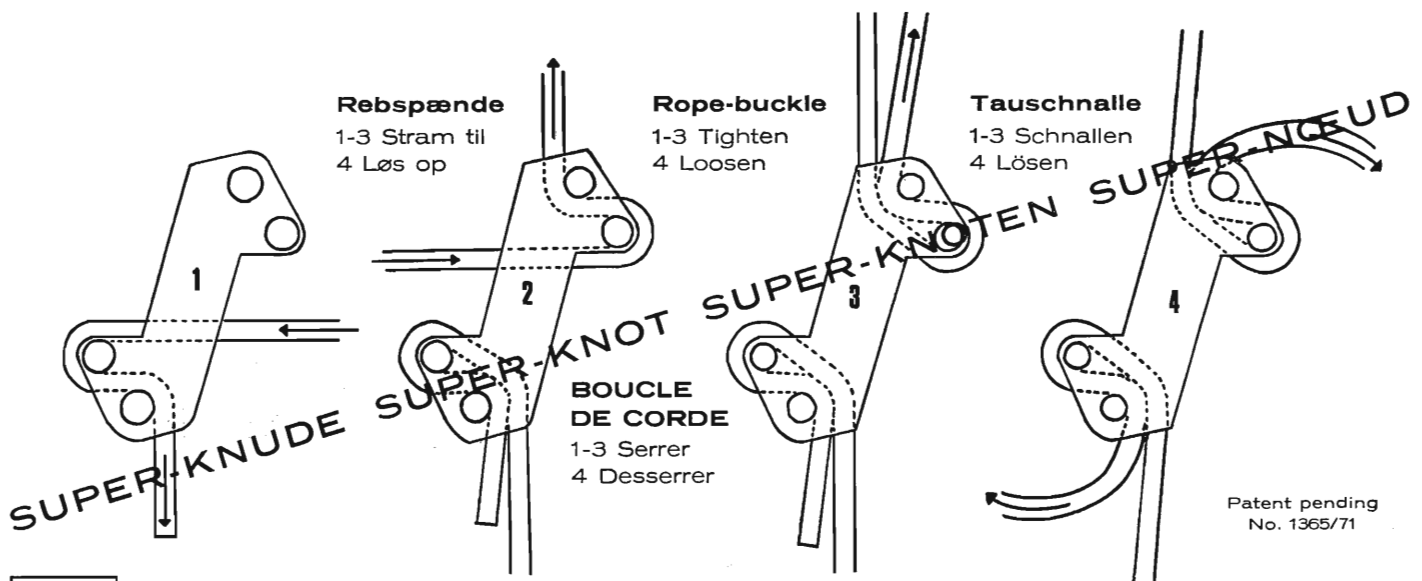
vendes til f. eks. spånpladefabrikation. Nedenstående skematiske tegninger viser et terminalanlæg, der var opstillet på selve udstillingen og som anvendes til oparbejdning af uafkvistede træer.

Planteproduktion og kulturteknik

I indeværende 5 års-plan har man planlagt at tilplante op til 12 mill. ha. For at kunne gøre dette, sættes der meget på mekaniseret planteproduktion og udplantning. På udstillingen vist et system, der bygger på moderne principper, som vi bl. a. kender fra Finland og Sverige.

Systemet starter med at anbringe frøbedsplanter mellem 2 briketlignende plader, der er lavet af et sammenpresset sphagnummateriale. Disse 2 plader med planten imellem sendes i kontinuerlig strøm gennem en maskine, hvor der bliver lagt et lag perforeret plastik på hver side. De to lag plastik svejses sammen således, at der opstår en rulle med planter. Denne rulle kan teoretisk laves uendelig lang, men af transporthensyn laves den normalt i størrelser på 50 stk. planter.

Fra maskinen går rullerne ned i et kar hvor de vandes med næringsvæske (vand m. plantenæringsstoffer). Sphagnumbriketterne suger vandet op, og planterne begynder at gro. - Efter „mættelseskaret“ flyttes rullerne til væksthuse, hvor de står, indtil de har en højde på ca. 45 cm. Derefter transporteres planterullerne ud til plantningsstederne, hvor plantningen sker mekaniseret på de flade arealer og manuelt (pot i put system), hvor terrænet ikke tillader maskinplantning.

Patent pending
No. 1365/71

ANDERS BENDT

POSTBOX 494

DK 8100 AARHUS C

06-271911

Prisudviklingen for nogle af skovbrugets produkter

I løbet af det sidste års tid er priserne for plankekævler af bøg steget med 43 pct., priserne for savværkstømmer af nåletræ med 52 pct., og de øvrige produkter har også opnået prisstigninger af betragtelig størrelse.

En vis optimisme breder sig indenfor skovgærdet, og samtidig beretter dagspressen om godsejernes ublu priskrav, der medfører forøgede byrder for forbrugerne. - Træerne vokser imidlertid ikke ind i himlen. Mange års efterslæb er blot ved at blive udlignet.

Af OLE FOG, Dansk Skovforening.

Den danske hugst er på ca. 2,2 mill. m³ pr. år. Denne hugst dækker kun ca. 1/3 af befolkningens samlede træforbrug.

Resten importeres i form af savskåret træ, pladematerialer, papirmasse m.m. Samtidig eksporterer vi ca. 1/3 af det danske råtræ i form af halvfabrikata (firkanter, planker m.m.).

Råtræet handles i åbent marked, og der består ingen markedsordninger, som kunstigt tilstræber et vist prisniveau.

Prisudviklingen for dansk råtræ styres således i princippet af det internationale træmarked.

Lidt forenklet kan det udtrykkes på den måde, at priserne for vort nåletræstømmer bestemmes af importprisen for svensk opskåret nåletræ, og priserne for vore bøgekævler bestemmes af eksportprisen for opskåret bøgtræ på det engelske marked.

I den aktuelle situation er det følgelig ikke ublu priskrav fra skovenes side,

der tvinger priserne i vejret, men vore priser afspejler automatisk den internationale markedsudvikling, der har fundet sted i samme tidsrum.

Figur 1 viser prisudviklingen for nogle typiske råtræsarter fra 1956 til 1973.

I figur 2 illustreres den samme prisudvikling i relative tal, idet priserne i 1956 er sat lig 100.

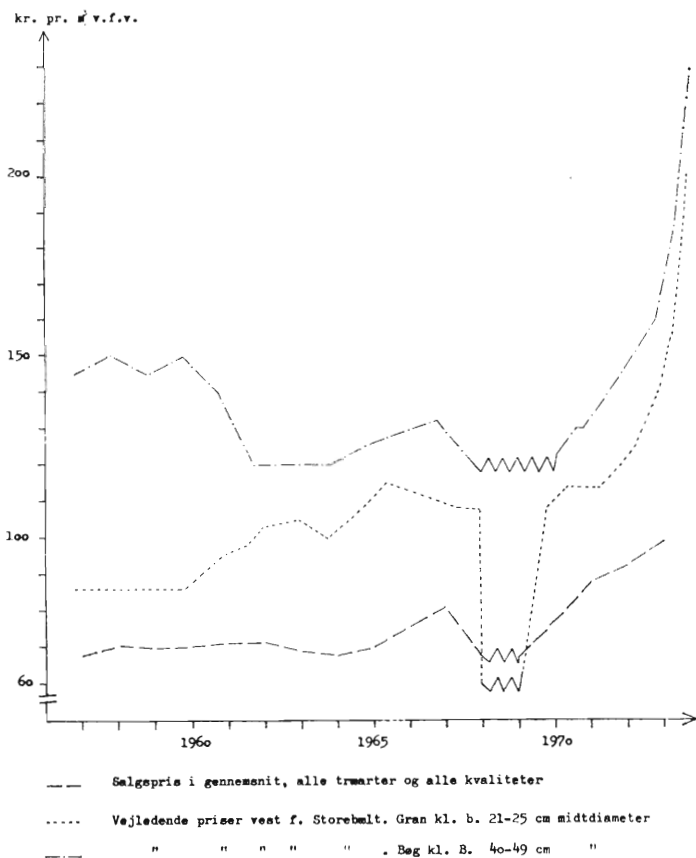
På samme figur er indlagt det danske engrosprisindex samt timelønsudviklingen for en dansk skovarbejder.

Kommentarer:

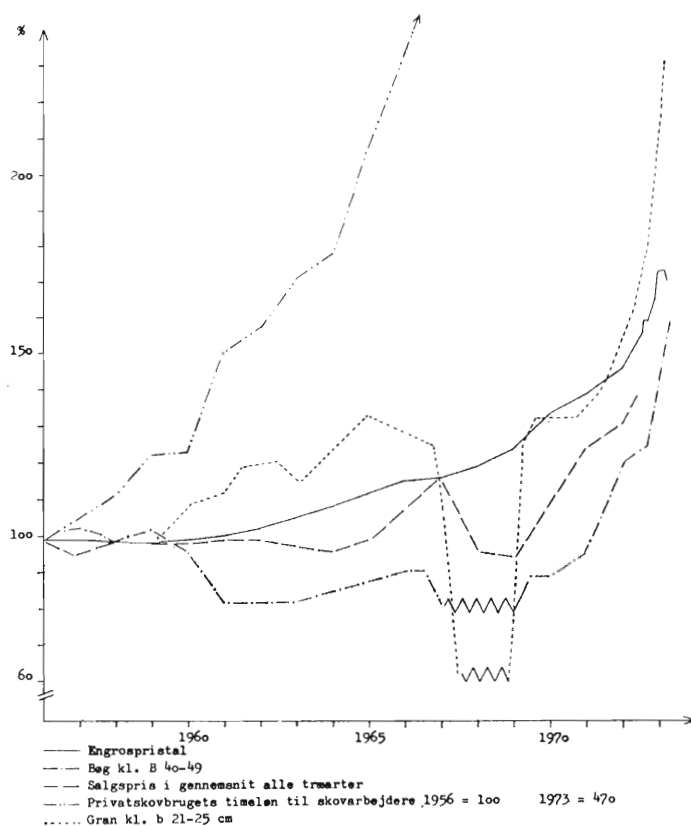
Priserne for bøgekævler klasse B midtdiameter 40-49 cm var i 1956 145 kr./m³ og er i dag 230 kr./m³. Prisstigningen har ialt været på 59 pct. eller i gennemsnit i løbet af 17 år 3,5 pct. pr. år.

Priserne for grantømmer i klasse b, midtdiameter 21-25 cm var i 1956 86 kr./m³ og er i dag 200 kr./m³. Prisstigningen har ialt været på 132 pct. eller i gennemsnit i løbet af 17 år 7,8 pct. pr. år.

Den gennemsnitlige årlige salgspris for alle træarter og kvaliteter (opgjort i Dansk Skovforenings regnskabsoversigter) var i 1955/56 70,3 kr./m³ og i 1972/73 99 kr./m³. Prisstigningen har ialt været på 41 pct. eller i gennemsnit i løbet af 17 år på 2,4 pct. pr. år.

figur 1. Prisudviklingen 1956-73

figur 2. Prisudviklingen i relative tal 1956-73. (1956 = 100 pct.).

Råvareprisindexet er i samme tidsrum forøget fra 100 til 159 eller med 3,5 pct. i gennemsnit pr. år.

Den overenskomstmæssige timeløn til en skovarbejder er steget fra 2,46 kr. pr. time i 1956 til 16,28 kr. pr. time i 1973.

Lønstigningen har ialt været på 370 pct. eller i gennemsnit i løbet af 17 år 22 pct. pr. år (figuren kan desværre ikke rumme den kraftigt stigende kurve).

De kraftige prisfald kurverne illustrerer i 1967-68 er forårsaget af de store stormfald.

Indledningsvis anførte jeg, at de danske råtræpriser principielt styres af det internationale træmarked, men stormfaldsårene viste med stor tydelighed, at det danske prisniveau i ekstreme situationer kan løsrive sig fra det internationale niveau.

Kurven for bøg kl. B midtdiameter 40-49 cm udviser et prisfald for 1960-61. Dette prisfald er ikke helt reelt, idet priserne frem til 1960 gælder for klasse B midtdiameter 40 cm og derover, hvorimod priserne fra 1961 gælder for kl. B midtdiameter 40-49 cm.

Granbark imod forurening

En svensk brandchef, *Hans Fahlvik*, har efter eksperternes mening fundet langt det bedste middel til at bekæmpe olieforurening, ganske uanset om det er på vandet eller på landjorden. Midlet er - iflg. Erhvervsbladet, 6. november 1973 - almindelig granbark. Der er taget patent på ideen i 14 lande, og produktionen er påbegyndt i Sverige. Mange store foretagender i Sverige anvender allerede midlet.

Hans Fahlvik har kaldt sit middel »Zugol«, og det er ganske almindelig granbark, der har gennemgået en speciel tørringsproces. Det er ikke tilsat kemikalier og er helt giftfri. Det er heller ikke brændbart i sig selv, men efter opslugning af olie o. lign. kan det brændes. Produktet skal ikke fremstilles i Danmark, men importeres hertil. Midlet kan ikke alene absorbere olier af forskellig slags, men også spildolie, svovlsyre, saltsyre, benzin og fenol, og det sker uden at opsuge vand. Produktet kan fremstilles for en brøkdel af prisen på de hidtil mest effektive midler, man har været henvist til at bruge.

Den første demonstration i Danmark af det nye bekæmpelsesmiddel fandt for nylig sted på Søværnets havarskole.

P.H.

**PENGE
VOKSER
IKKE PÅ
TRÆER**

ELLER GØR DE?

Tegn skovbrand-forsikring i

FORSIKRINGSAKTIESELSKABET **NATIONAL**

FORSIKRINGSHUSET . HOLMENS KANAL 22 . 1060 KØBENHAVN K . TELEX: 16776 . TLF. (01) 159951

Fremtidens arbejdsplads i skoven

Dette var emnet for et foredrags- og diskussionsmøde i Skovarbejderklubben Nordsjælland den 31. oktober.

De indledende foredragsholdere var institutleder P. T. Brenøe, Skovteknisk Institut, gruppeformand Jes Nissen, DASF, og skovdirektør H. Frølund, Statsskovbruget.

P. T. Brenøe tog udgangspunkt i en prognose udarbejdet af Dansk Skovforening, hvor man har forsøgt at vurdere antallet af skovarbejdere frem til 1987.

I 1953/54 var der	0.400 skovarbejdere
I 1970 var der	2.800 »
I 1975 vil der være	2.100 »
I 1987 vil der være	2.000 »

Nedgangen i antallet frem til 1970 betinges først og fremmest af indførelsen af motorsaven, men også af rationaliseringer. Faldet i antallet af skovarbejdere frem til 1987 skulle i det væsentlige være betinget af en mekanisering af hugsten i ungt nåletræ. Hugsten af nåletræ under 15 cm i brysthøjdediameter er årligt på ca. 250.000 m³, hvilket kræver 300.000 arbejdstimer til denne skovning. Dette svarer igen til 180 helårsbeskæftigede arbejdere.

Mekaniseres denne hugst, kræves der kun 40 mand til at udføre arbejdet, og det vil sige, at der spares ca. 120 mand, hvilket svarer til den naturlige afgang fra erhvervet.

Det er tankevækkende, at en fuldme-kanisering af hugsten i den yngste del af nåletræbevoksningerne kun medfører en arbejdskraftbesparelse på 120 mand, hvilket jo ikke stemmer med skovforeningens prognose.

Miljø og arbejdsplads

Skovteknisk Institut har længe og vil fortsat beskæftige sig med at gøre skovene til miljøvenlige arbejdspladser.

Støj:

Her er det især problemerne omkring motorsav og traktor, der trænger sig på. Man mener ikke, der er tegn til, at støjen ved motorsaven kan bringes ned under 90 dB (A) og slet ikke ned under den svenske norm på 85 dB(A).

Det vil derfor fremover være påkrævet at anvende høreværn.

Traktorerne er efterhånden blevet lyd-isoleret i en sådan grad, at de opfylder den svenske norm på 85 dB (A).

Vibrationer:

Ang. fjernelse af motorsavens vibrationer er man allerede nået langt, og udviklingen fortsætter.

De svenske mærker: Partner, Jonsered og især Husqvarna er idag godt afvibrerede.

Traktorerne er ej heller fri for vibrationer, men disse ligger på et mindre skadeligt niveau. For traktors vedkommende er rystelserne kombineret med dårlige arbejdsstillinger - mere skadelige, men i de nordiske lande er dette felt genstand for en intensiv forskning.

Kort fortalt er der en god udvikling igang indenfor området.

Udstødning:

Udstødningssgasser fra motorsaven og den stillestående luft har altid været et kvalmende problem for skovarbejderne. Hvorfor kvalmen opstår, står man idag ret uforstående overfor, men de olier, der anvendes, er i søgelyset. Iøvrigt skal saven være meget nøjagtigt indstillet for at hindre kulilte. Problemet må vi leve med i nogen tid endnu.

Kemi:

Ved anvendelse af kemi i skovbruget er der en udvikling igang henimod traktor- og flyudbringning, hvilket er langt mindre skadeligt for arbejderne end de nu anvendte metoder, hvor manden går på jorden, evt. iført beskyttelsesdragt.

Jes Nissen mener i den forbindelse, at man ved produktudvikling af de kemiske midler, ikke kun skal skele til

den søgte virkning, men også tage hensyn til de bivirkninger, der kan opstå.

De markedsførte midler må og skal være fri for disse bivirkninger.

Den udvikling, der indtil nu har præget skoven som arbejdsplads, har været domineret af, at fabrikanterne har smidt nogle redskaber på markedet, som mennesket så har måttet tilpasse sig.

Fremtidens udvikling vil sætte mennesket i centrum, og da traktoren, og store maskiner, iøvrigt lettere end f. eks. motorsaven lader sig udvikle i en for arbejderen gunstig retning, må man forvente en øget mekaniseringsgrad.

Jes Nissen opfordrer i den sammenhæng til, at der oprettes en prøvestation, hvor alle skovbrugets maskiner, fra motorsav og kratrydder til de største skovtraktorer gennemgås for fejl og mangler i forhold til betjeningsmandskabet.

P. T. Brenøe mener, at den tid ikke er fjern, hvor skovarbejderen møder på sit arbejde i hvid kedeldragt, små italienske sko og rene negle. I fremtidens skovbrug vil det ikke være muligt at skelne funktionærerne fra skovarbejderne - en tendens, der allerede markant viser sig i Sverige.

Man har i Skovteknisk Institut ikke mødt krav eller ønske om at påvirke fremtidens arbejdsplads, og man vil i den anledning gerne høre fra organisationerne, funktionærerne m. fl. Iøvrigt vil der være penge til et sådant udviklingsarbejde, såfremt man står sammen.

Trivsel og løn

Det er naturligt for en gruppeformand at beskæftige sig med skovarbejdernes trivsel på arbejdspladsen og deres aflønning.

Gruppeformand Jes Nissen fremhæver, at målet må være at skabe en miljøvenlig arbejdsplads, og at man kan opnå det gennem de eksisterende sikkerheds- og samarbejdsudvalg. Redskaberne er således allerede arbejderne i hænde.

Fremtiden må blive, at man kommer bort fra „akkordræset”, idet det dog i samme åndedrag skal siges, at akkordarbejde ikke er af det onde, men måden, det bliver praktiseret på, er forkert.

Mekaniseringen m. m. medfører, at skovarbejderen i højere grad bliver specialist, hvorfor det vil være rimeligt, at aflønningen bliver en fast høj time- eller månedsløn med en overbygning i form af en bonusordning for godt udført arbejde. Det vil sige, at fremtidens arbejdsplads i produktionsskovbruget vil give mulighed for, at de unge energiske folk, der arbejder her, kan tjene store penge.

Tanker om, at skovarbejde bliver udført af skovningshold, er ved at være fremme, og DASF må tage stilling til dette i nær fremtid.

Iøvrigt mener Jes Nissen, at antallet af skovarbejdere vil overstige skovforeningens prognose for 1987 på 2000, idet der vil blive brug for folk til at udføre arbejder på de rekreative arealer, som især staten forvalter, eller anden form for publikum service. Her må mange arbejdere, der slider sig selv op før tid eller er skadelidte, kunne tjene en løn som ved andre statsinstitutioner.

Statens skove

Skovdirektør *H. Frølund* mener, at Statsskovbruget må leve op til begrebet „multiple use” - flersidet anvendelse.

Rygraden vil fortsat være af forretningsmæssig karakter, hvor træproduktionen prioriteres højest, men det er dog klart, at naturfredning og rekreativefaciliteter vil spille en stadig større rolle.

Skovdirektøren gør i den forbindelse opmærksom på, at Statsskovbruget er godt skikket til at tage en lang række aktiviteter op, da man i tidens løb har beskæftiget sig med så forskellige ting som kliddæmpning, karuseller og stripease.

Efter direktørens mening vil der være mulighed for, at skovvæsenet kan tage sig opgaver også uden for skovgården, og med støtte fra DASF kan man givetvis komme langt i dette spørgsmål.

mh

Kongeegen i Jægerspris

Et af dansk skovbrugs mest kendte træer: Kongeegen i Jægerspris Nordskov, er delvis væltet som følge af storm og alderdom. Den 12 meter høje top er væltet ned og ligger på pladsen, som omgiver træet. Det samme gør en vældig bunke mørkt træ, der har udgjort en stor del af det indre, samt to barkfløje, der var afstivet med smedjern og som hidtil har antydnet træets enorme dimensioner. Tilbage står kun en relativ lille del af den vestlige side af træet, men da denne stadig står med levende grene, som hæver sig mod himlen, betyder det, at Kongeegen ikke har fået sit endeligt.

Der har ved flere lejligheder været forsøg på at bestemme, hvor gammel Kongeegen er, og man er kommet til mindst 1500 år. Skovfoged *Thorkil Jensen*, Jægerspris skovdistrikt, har for en del år siden foretaget en bestemmelse af træets alder ved sammenligning med Storkeegen i Nordskoven, og han mener, det må være mere realistisk at vurdere Kongeegens alder til 2000 år.

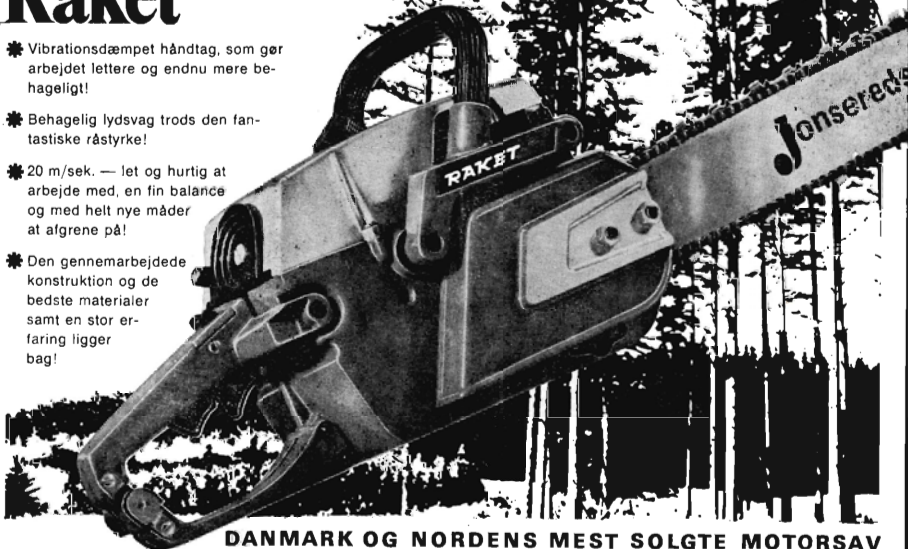
P.H.

-skær igennem med

Raket

Jonsereds

- * Vibrationsdæmpet håndtag, som gør arbejdet lettere og endnu mere behageligt!
- * Behagelig lydsvag trods den fantastiske råstyrke!
- * 20 m/sek. — let og hurtigt at arbejde med, en fin balance og med helt nye måder at afgrene på!
- * Den gennemarbejdede konstruktion og de bedste materialer samt en stor erfaring ligger bag!

DANMARK OG NORDENS MEST SOLGTE MOTORSAV

AUT. JONSEREDS FORHANDLERE:

AALBORG: Børge Pedersen, Jernbanegade 16, tlf. (08) 13 40 29. **TERNDRUP:** Søren G. Nielsen, Siem, tlf. (08) 11 55 11 nr. 193. **SKRÆ:** Viggo Graversen, tlf. (08) 88 04 13. **AVLUM:** Jørgen Rasmussen, tlf. (07) 47 23 55. **HAMMEL:** Jens Peter Rohde, tlf. (06) 96 10 69. **RYOMGÅRD:** Poul Bøjstrup, tlf. (06) 39 41 77. **ØLGOD:** Niels Kirk, tlf. (05) 24 41 28. **VEJLE:** ISEKI JYLLAND A/S, Sønderbrogade 24, tlf. (05) 82 58 88. **VOJENS:** Bent K. Petersen, Tørringvej 10, tlf. (04) 57 72 56. **HØJBY, FYN:** Andreas Petersen, tlf. (09) 95 82 60. **NYKØBING SJ.:** Sv. E. Larsen, Isefjordsvej 4, tlf. (03) 41 10 86. **HILLERØD:** Nordsjællands Motorsave v/ Finn Larsen, Roskildevej 163, tlf. (03) 26 51 51. **SORØ:** Holger Møller, Frederiksberg, tlf. (03) 63 11 51. **FAXE:** Eigil Johansen, Torvegade 34, tlf. (03) 71 34 65. **LOLLAND-FALSTER:** Arnold Larsen, Toreby L, tlf. (03) 86 91 26. **BORNHOLM:** Sven Low, Bækken Almindingen, tlf. (03974) 643.

- køb svensk kvalitet fra EFTA

TTP

THORVALD PEDERSEN ODENSE A/S

Tlf.: (09) 12 88 88

Fionia

DANSK MØBELPLADE- & FINÉR FABRIK A/S

Tlf.: (09) 11 55 88

**Kævler
i alle træsorter
købes.**

Dansk stålgærde - effektiv indhegning

NKT

AKTIESELSKABET
NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER
La Cours vej 7, 2000 København F.
Tlf. (01 32) Fa 7000

153

ROULET

VEJRABATPLOVE
OG VEJHØVLE

De bedste redskaber
til vedligeholdelse af skovvejene

Forlang prospekt og reference:

ROULET A/S

HEM · 7800 SKIVE · TELEFON (07) 53}12 55

Forsythia - Buxbum

Et af vores specialer er at betjene dyrkere af pyntegrønt.
Vi tilbyder igen i år fine planter.

E. Lund-Andersens planteskole

Vinde-Helsingø . 4281 Gørlev Sjælland . Tlf. (03) 55 91 86

SI-noter:

Lokalkursus

Skovteknisk Institut har afholdt et lokalkursus i betjening og vedligeholdelse af hydrauliske skovkræner.

Kurset blev afholdt for traktorførere og skovfogeder fra Wedellsborg og Frijsborg Skovbrug.

Projekt til Bangladesh

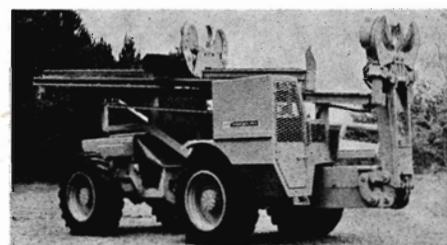
For rådgivende ingeniørfirma Carl Bro, Roughton and Partners har instituttet i samarbejde med Sarm Associates Ltd., Dacca, skovtaksator K. F. Andersen, Direktoratet for Statsskovbruget udarbejdet et Preliminary Proposal vedrørende Timber Extraction i Chittagong, Bangladesh.

Forslaget er blevet til på opfordring af Bangladesh Forest Industries Development Corporation.

Mekanisering i ungt nål

På Løvenholm Skovdistrikt er vi i fuld gang med at undersøge mulighederne for og konsekvenserne af mekanisering af fældnings- og bunkelægningsarbejdet i unge nåletræbevoksninger. Undersøgelserne foregår i en granbevoksning med en udhugningsdiameter på 9 cm i brysthøjde. Giver undersøgelserne positive resultater, står mange muligheder åbne for en mekanisering af de øvrige skovnings- og transportoperationer, specielt af kvistningsarbejdet. Senere vil mulighederne for en mekaniseret fældning og bunkelægning i ungt løvtræ blive undersøgt. Rapport fra undersøgelserne på Løvenholm forventes at foreligge i december 1973.

Sammen med repræsentanter for det amerikanske skovmaskinefirma Eaton der bl. a. fremstiller de kendte Timberjack skovtraktorer, har instituttet besøgt Det danske Hedeselskab. Her diskuteredes mulighederne for en mekanisering af skovningsarbejdet i ungt nåletræ indenfor Det danske Hedeselskab, bl.a. ved benyttelsen af Eaton's Timberjack Tree Harvester R W 30.

Timberjack RW 30 skovningsmaskine til tynding. Bredde 2,8 m. Vægt 13 t.

Oparbejdning af småtømmer

Sammen med Vallø Stifts Skovbrug undersøger instituttet for tiden nye metoder til forenkling af arbejdet ved skovning og transport af småtømmer og 3 m spånpladetræ. Såfremt undersøgelsen giver resultater af værdi for andre, påtænkes afholdt en mindre demonstration.

Heltræflis

Instituttet er af Skogbrukets og skogindustriens forskningsforening i Norge (SSFF koordinerer forskningen og udviklingen i grænseområdet skovbrug/skovindustri) inviteret til projektrådsmøde vedrørende flisning af heltræer og udnyttelse af heltræflis bl. a. til spånplader.

På dette møde skal bl. a. diskuteres en koordinering af den danske og norske udviklingsindsats ved oparbejdning af heltræ fra unge nåletræbevoksninger til grønflis.

Maskindemonstration 1974

Til september 1974 er det tre år siden vi arrangerede den store maskindemonstration i Bromme skov, og 6 år siden vi arrangerede den i Silkeborg. Torsdag den 19. september afholder vi igen maskindemonstration (se annoncen andet sted på siden). På Haderslev skovdistrikt har vi sammen med skovrider J. Chr. Munkøe og skovfoged J. Thode i Nørreskoven fundet et særdeles velegnet demonstrationsområde med rigt varierende bevoksningsforhold og afvekslende terrænformer og ikke mindst et smukt skovmiljø.

Arrangementet annonceres tidligere end de foregående år. Det gør vi på opfordring og af hensyn til de (skovdistrikter og firmaer), der allerede nu skal planlægge næste års aktiviteter. Maskindemonstrationen i 1974 tænkes gennemført på samme måde som tidligere år - selvfølgelig med den nødvendige modernisering. Vi håber at kunne afholde skovhuggerkonkurrencen sammen med Skovskolen, vise skovmaskiner og teknisk udstyr på stande og arbejdende i skoven - og som noget nyt vise mulige maskiner og systemer til en mekanisering af skovnings- og transportarbejdet i ungt nåletræ.

TREND afkvistningssystem

Skovejer Hans Kiildsen, Trend, har udviklet et system til afkvistning af mindre nåletræstammer. 250 m³ småtømmer er indtil nu afkvistet efter systemet.

Instituttet har foretaget metode- og præstationsstudier på afkvistningssystemet som et led i instituttets projekt *skovnings- og transportsystemer ved tynding*. Rapport indeholdende metodebeskrivelse, præstationsdata og økonomisk vurdering vil snarest foreligge.

Skovteknisk Institut^S

MASKINDEMONSTRATION

I lighed med det foregående arrangement i Bromme Skov i 1971, afholder Skovteknisk Institut

maskindemonstration

torsdag den 19. september 1974 i Nørreskoven

(tidligere Stenderup) under Haderslev skovdistrikt.

Nærmere meddelelse vil tilgå såvel distrikter som firmaer.

Tilbehør til

WIRER - KÆDER - LØFT

Vi er lagerførende i

SJÆKLER - KROGE - RINGE

og specialudstyr

VT-blue Alloy kæder for udslibning	Tirfor wire taljer Power Pull wiretaljer Tandhjulstaljer Skraldetaljer Donkrafte mekaniske - hydrauliske
Speciel Wire for traktorspil monterede med øje og krog Wirer Wirestropper	Kæder Kædeslyng

**Vojens
Tovværk ^{1/2}**

Trekanten
6500 Vojens
Tlf. (04) 54 14 37

VT-
LØFT

**- et
specialfirma**

Afdeling i København:
Bernh. Bangsalle 24
2000 København F.
Tlf. (01) FASAN 4065

Jægersborg Hegn og Dyrehave

Danske Forstkandidaters Forening afholdt i forbindelse med sin årlige generalforsamling en ekskursion til Jægersborg Hegn og Dyrehave.

Af skovrider E. TOLSTRUP

I de sidste decenier er publikums og det offentlige interesse for skovens rekreative værdier steget stærkt, og især i de offentlige skove er forstmændene idag igang med at indrette faciliteter, der gør adgangen til skovene lettere: parkeringspladser og stier, samt anlæg af kondistier, rastepladser, borde og bænke, kiosker og restaurationer m. m. Dette er en side af sagen. En anden side er skovenes udseende, og hvordan den skal plejes for med tiden at tilfredsstille dem, der søger til skoven i deres fritid, så de forfriskede kan vende tilbage til byen.

Her i Danmark er vi i den heldige situation, at vi i Jægersborg Dyrehave og Jægersborg Hegn kan se og opleve, hvorledes det nuværende resultat, som vi alle sætter pris på, er opnået.

Den gamle skov

I den sydlige del af Dyrehaven har man resterne af den skov, der blev indhegnet til Dyrehave i 1670 af Chr. V, og de træer, der står her, er altså mere end 300 år. Ulvedalsegen, hvor friluftsteatret var, er nok ca. 600 år gammel. Denne skov, der nu er ved langsomt at opløses og gå til af ælde, viser ved sine træformer, at de er fremvokset i en meget mere åben skov end den tætte skov, vi kender idag, og det vil være vanskeligt for ikke at sige umuligt at skabe en tilsvarende skov idag. Lad os derfor nyde den, så længe vi har den.

von Langens plantage

I den sydlige del lige efter man er kommet ind ad den røde Klampenborgport, og på vej op til Peter Lieps hus, samt i Cottageparken har man von Langens plantage på ca. 95 ha. Den blev anlagt i 1765, og med sine godt 200 år er den det første større rationelle kulturanlæg indenfor dansk skovbrug. Bevoksningen er en blanding af eg, bøg, ær, el og elm med indblanding af ask, natur, avnbøg og lærk samt rødgran, medens der af de store ædelgraner, der stod syd for Peter

Lieps vej, nu kun er to tilbage. Den største ædelgran er 46 m høj og har en diameter i brysthøjde på knapt 120 cm, medens de øvrige træarter er fra 30-40 m høje, hvilket er betydeligt over det normale for vore skove.

Man kunne nok have ønsket, at de enkelte træer havde haft nogle større og dybere kroner som i den gamle dyrehave, men bevoksningen har været hugget meget svagt og har derfor afkastet de laveresiddende grene, efterhånden som de er blevet overskygget. Vil man holde dybe og store kroner, skal der allerede på et tidligt tidspunkt sættes ind med en kraftig udtynding af træerne.

Selv om det nu er 200 år siden, at træerne blev plantet, kan man i den sydlige del genfinde nogle af planterækkerne, der går øst-vest med ca. 2,5 m mellem rækkerne.

Foryngelsen af Dyrehaven

På grund af det stærke forfald i den sydlige dels nu over 300 årige bøge er man siden 1953 gået ind for at lave nogle indhegninger, hvori man har plantet bøg, der til sin tid kan danne en skov, der kan afløse den gamle.

Indenfor hegnene er der plantet 3 rækker med tjørn, slåen og roser, og indenfor disse kommer så bøgene med indblandet eg, lind, fuglekirsebær og lærk.

Nordre Eremitagegruppe, der idag er 24 år fra frø, har udvist en eminent vækst med en højde på knapt 13 m og en diameter, der allerede, på grund af den stærke tynding, man har foretaget, er 14 cm. Dette gør, at man håber på allerede efter det 2. hegn, når træerne er ca. 40 år, at kunne åbne skovstykket for hjortene, der desværre er meget hårde ved de unge træer. Ja, selv træer på 100 år kan hjortene skade ved slag med gevret.

I den sydlige del har man plantet enkelte store træer, der indbindes med trådnat for at beskytte dem mod hjortene.

23 årig bøgeselvforryngelse under ca. 150 årig bøg.

Dyrehavens vildtbestand

Dyrehavens vildtbestand er på ca. 200 stk. kronvildt, 2000 stk. dåvildt og 40 stk. sikavildt. For at holde den på denne størrelse og for at holde den sund og stærk, må der årligt nedlægges og sælges 7-800 stk.

Dyrehavens hjorte er kendt og værdsat over hele Nordeuropa på grund af sine gevirer. Et resultat, der skyldes den omhyggelige pleje og beskyndning, der sker. Efterhånden som græsset på slettearealerne forvildes til mindre næringsrige græsarter, indhegnes og omlægges en del af sletten med gode græsarter og kløver efter at have været dyrket i nogle år med havre til skaftehavre (utærskede havre) og byg.

I alt dyrkes ca. 50 ha med havre, byg, kløverhø og sukkerroer til vinterfoder, dels på sletterne og dels på Nærum Overdrev, der i 1955 blev erhvervet ved et magelæg med Søllerød kommune.

Dyrehavens vildt kan iøvrigt ikke undværes, hvis man vil bibeholde det billede, vi kender, med de åbne sletter og træernes kroner, der er beklippet fra neden og så højt, som dyrene kan nå, så man kan se ind mellem træerne til dyrene, der færdes der. Der er intet bedre end dyrene til at holde græs, urter, buske og træer nede. Hvis man ikke havde dem, ville sletterne i løbet af få år forvildes med vissent græs og tørre stængler samt efterhånden gro til med krat og skov, der er den naturlige tilstand her i vort klima. Man skulle så til at holde alt dette nede med maskiner, og det ville blive alt for

dyrt. På steder man i dag vil lade passe sig selv og ønsker opretholdt den nuværende tilstand, udsætter man derfor, som på Hammershus, geder, og andre steder, Hereford-kreaturer, for at holde arealerne åbne.

Jægersborg Hegn er en rigtig skov

I Jægersborg Hegn drives et normalt skovbrug uden hjortevildt og endda med forbavsende gode vækstforhold. Statens forstlige Forsøgsvæsen har således i skoven lige nord for Stampen, der iøvrigt nu er nedrevet, en prøveplade i bøg, der er blevet fulgt med målinger i 85 år. Boniteten er 1, højden godt 32 m og diameteren 61 cm, hvilket er langt over tilvækstoversigterne.

Egene mellem Stampevejen og Nærum, der nu er godt 120 år, har også vokset godt til, og da man gerne vil holde dem endnu i mange år, er man ved at underplante dem med skovlind, i stedet for bøgene, der er for hårde ved egene.

Nord for Rundforbi findes nogle overordentlig smukke europæiske lærk med undervækst af ær. De er kåret til frøavl og højden er idag godt 34 m og diameteren 66 cm, medens de selvsåede børn af disse lærk i egne nord for

Domænevejen med en alder på 50 år allerede er over 30 m høje, og med en diameter på 50 cm langt overstiger de jævnaldrende ege.

Selvfornyelser af bøg

I 1951 indledte skovriden A. Tage Jensen, efter at han i 1950 var blevet skovriden på Jægersborg skovdistrikt, en selvfornyelse af bøg i de 120-150 årige bøge (se billedet), der findes nord for Skodsborgvejen. Man er gået langsomt frem for længst muligt at opretholde skovbilledet med de store gamle træer og den unge opvækst under, men nu, hvor selvfornyelsen er ved at blive 2-4 m høj, er man gået i gang med at lysne stærkere for selvfornyelsen og udtynde den, så man efterhånden kan få en ny skov ud af det for en minimal udgift. Endnu i en del år vil man holde enkelte overstandere tilbage, inden man tager de sidste, og står med en ny bevoksning af bøg. Kulturen har ikke på de 20 år nået så store dimensioner som plantningerne på sletten, men på de gamle bøge har man samtidig haft en betydelig tilvækst på de store dimensioner. I Jægersborg Hegn har man også Bøllemosen, og foruden den har man nu lavet nogle gamle granbevoksninger

om til græssletter til glæde for de mange, der færdes i hegnet.

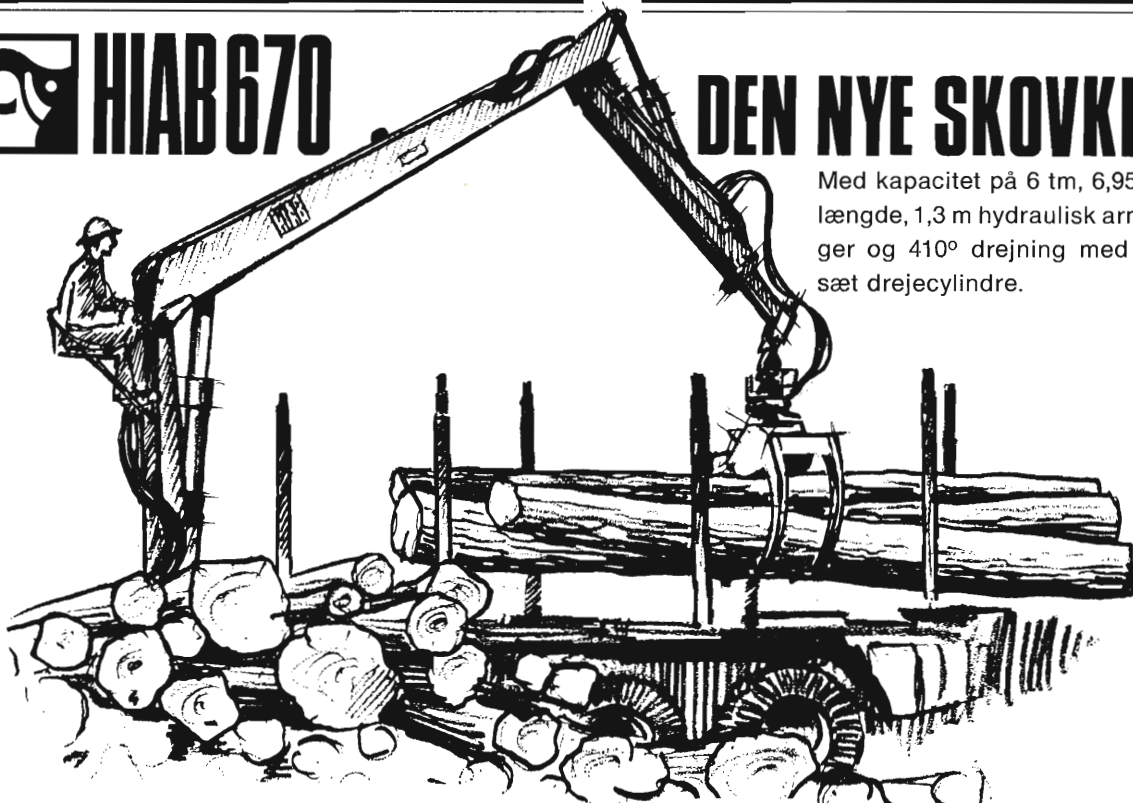
Dyrehavens behandling som lystskov foreskrives i en kgl. resolution fra 1843, hvor det hedder: „at der ved Hugst og Plantering i samme mere skal tages Hensyn til de Skjønne end til en sådan forstmæssig Behandling, der var eller i Tiden vilde kunde fremvirke den størst mulige Indtægt af Skoven”. Dette formål har man stadig for øje, men samtidig er det, som Tage Jensen siger det: „Det er skovbrug ikke park, der skal drives”. Derfor drives både dyrehave og hegn ud fra økonomiske principper, således at skovdistriktet, når lejeindtægterne fra Bakken m. m. tages med, giver et absolut rimeligt overskud.

For landskabsplanlæggere og for forstmænd er det derfor med en særlig interesse, at man ser, hvorledes det er lykkedes for skovriden A. Tage-Jensen og hans medarbejdere at kombinere de mange aspekter, der findes indenfor Jægersborg skovdistrikt.

Ekskursionen blev holdt i det skønneste eftersommervejr, og ved afslutningen på skovridergården: Boveskovgård, kunne alle tilslutte sig takken for en særdeles veltilrettelagt og velgennemført ekskursion.

HIAB670

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m arm-længde, 1,3 m hydraulisk armforlænger og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

HIAB-FOCO^{AS}

Bakkegårdsvej 308-310, 3050 Humlebæk Telefon (03) 19 24 24

★ Vælg det rigtige til formålet

SIKKERHEDSBRILLER - for et syns skyld

En sikkerhedsbrille skal give bedre eller i det mindste uforandret syn - beskytte mod slag, partikler, væske og ætsende gasser - være bekvem under hensyn til forholdene og se smarte ud. Sikkerhedsbriller til ethvert formål leveres personligt tilpasset og gerne med korrektion.

Argusbrillen har et moderne, elegant og kraftigt stel, glasklart på nederste halvdel for bedre udsyn. Linser af hærde glas, optisk korrekte - neutrale eller med korrektion efter Deres recept.

Allemandsbrillen med indstillelige stænger, - halvrunde sideskjalde og meget store linser yder effektiv beskyttelse for næsten enhver hovedstørrelse og -form. Stængernes længde indstilles ved et simpelt teleskopsystem.

Cyclobrillen - tætsluttende med ventilation. Af blød, transparent vinyl, der giver god pasning til ansigtet og fint udsyn. Stor nok til at dække over private briller. Indstillelig elastik rundt om nakken. Ventilationshullerne er afskærmede mod væskesprøjt.

Ring eller skriv efter special-brochure No. 3007

★ ArSiMa

DANSK ARBEJDS SIKKERHEDS CENTER
Lyskær 13 · 2730 Herlev · (01) 84 14 11

Flere spånplader

Udbygning af spånpladefabrikken i Glumsø

Man har besluttet at udbygge fabrikken med endnu en pressestreg, idet der skulle være kapacitet nok til at tage den øgede produktion på såvel træmodtagelsespladsen, i høvleriet som på pudsemaskinen og formatsavene. Det ny anlæg vil bestå af tørreovn, to belimningsmaskiner, en udstrøningsmaskine og en presse.

Investeringen vil beløbe sig til 15 mill. kr. og det vil ikke være nødvendigt at tegne ny aktiekapital.

Det ny anlæg vil medføre en fordobling af produktionskapaciteten til ialt 264.000 m³ råtræ og 120.000 m³ færdig plade. Man påregner at skulle anvende en større løvtræandel end tidligere, først og fremmest savværksaffald. Produktionen på det ny anlæg forventes påbegyndt i sommeren 1975.

De gamle veltjente maskiner, der er overflødige, søges afsat til Afrika.

Eksporten af spånplader er betydelig især til England, men ved toldens gradvise bortfald bliver Tyskland et stadigt større marked.

Ny spånpladefabrik

Orehoved Træ- og Finerindustri A/S vil bygge en spånpladefabrik med en kapacitet på ca. 100.000 m³ spånplader årligt.

Skitseprojekteringen er foretaget, og den viste et investeringsbehov på 68 mill. kr.

Dette søgte man delvist dækket gennem støtte fra Direktoratet for Egnsudvikling. Herfra blev man henvist til at undersøge lånemulighederne i Den europæiske investeringsbank i Luxembourg.

Da dette vil tage tid, har man besluttet at stifte et aktieselskab - Orehoved Spånpladefabrik A/S - med en foreløbig aktiekapital på 1 mill. kr.

Selskabet skal financiere en detailprojektering af den ny spånpladefabrik. Byggeriet forventes påbegyndt ca. 1. april 1974, og fabrikken skulle være klar til indkøring i august 1975.

Råtræleverancerne vil bestå af 28 % nåletræ - herunder råtræ fra skovene, flis, savværksaffald, høvl - og kutter-spåner og evt. savsmuld - 6 % eg købt i skoven, 8 % »andet løvtræ« og re-

sten, ca. 58 %, skal bestå af bølgeaf-fald fra træindustriene.

De færdige plader vil blive produceret i 16 og 19 mm's tykkelse, og de skal anvendes i egne køkkener.

Til denne anvendelse bruger man i øjeblikket 35.000 m³ plader, og man regner med i løbet af ca. 5 år at nå op på et forbrug, der svarer til den ny fabriks kapacitet. mh

LEC-nyt

Som en yderligere rationalisering er der nu til LEC-Skovregnskab udarbejdet forslag til sortiments- og skovningsakkordlønninger samt en standard-skovningsregning. Dette indebærer, at ikke alene de store skovejendomme, men også de mindre kan høste fordele ved en forenkling af regnskabet. M. Wentzer.

Pyntegrønt

Det fremgik af de udmærkede pyntegrøntmøder, som blev afholdt den 25. og 27. september, og ikke mindst af Nordisk Skovunions 6-mands ekskursion om samme emne, at der blæser en ny vind blandt eksperterne, som nu ikke længere iagttager tys-tys princippet.

Det skal de have tak for - det var en fornøjelse at se den åbenhed, som nu blev lagt for dagen overalt. Man måtte imponeres af den enorme ekspertise, som nu er samlet blandt vågne danske skovbrugere om dette emne. Lad os udnytte chancen og få et samarbejde igang, der dækker hele pyntegrønt-området, og lad os begynde med at få nedsat en redaktionskomité, der kan planlægge og gennemføre udgivelsen af et skrift om dyrkning og produktion af pyntegrønt i Danmark.

Skønt pyntegrøntavlere til enhver tid har næret en vis frygt for den fremtidige markedsudvikling, og advarende røster har hævet sig imod en overproduktion siden 1915 (se Tidsskrift for Skovvæsen, s. 17), tør man vel tro, at det store Europa vil kunne købe vore produkter, og at vi har erobret en god position på markedet.

For at styrke denne må vi lære at samarbejde om produktion og salg, på samme måde som landbrugerne gør det, og derfor er det vigtigt, at de erfaringer, som er høstet af pionererne, nu siver ud til folket.

Dansk Skovforening kan gavne sine medlemmer og hele erhvervet ved at foranstalte udgivet en håndbog om Dyrkning af Pyntegrønt. En sådan bog vil straks kunne sælges i mindst 1000 eksemplarer og få en helt afgørende betydning for vort erhvervs fremtid.

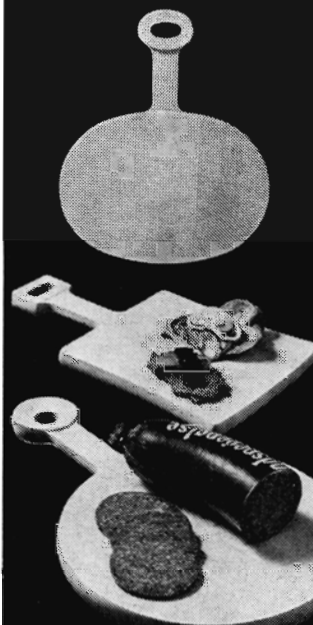
B. Engberg,
Bornholms Statsskovdistrikt.

Vil De se
Deres
bøgetræ
som
moderne
brugs-
kunst
som vist
her?

- så har vi
brug
for det!

Richard Nissen
8870 Langaa
Tlf. 06-461333

hver mand sit bræt

Brug dem også til servering af »håndmadder«.

NISSEN's internationalt kendte skærebretter, salatskåle, isbøtter, pebermøller og barboxe fås nu i stormagasiner og større udstyrsforretninger over hele Danmark.

NISSEN

8870 LANGAA

Skovfolk og rovfuglene

Dette var emnet på et symposium afholdt af Dansk Ornithologisk Forening. På symposiet fik man det indtryk, at forstfolk kan - og bør - gøre en indsats for at bevare rovfuglene.

Af skovtaksator BØRGE H. LARSEN, Lindum Skovridergård, Hobro.

Alle jægere, ornithologer og forstfolk bør gøre en indsats for at bevare vore rovfugle, som i dag er mere truet end nogensinde tidligere.

Som et led i disse bestræbelser afholdt Dansk Ornithologisk Forenings rovfuglegruppe et symposium i september, hvor et af hovedemnerne var „skovens folk og rovfuglene”. Som repræsentanter for skovbruget deltog statskovrider *Johs. Rafn*, Silkeborg, skovfoged *N. H. Jensen*, Fredericia, og undertegnede.

Skal vi værne om rovfuglene

Hvorfor skal vi værne om rovfuglene? Svaret lyder kort: for at bevare faunaaen så nuanceret og så artsrig som mulig. På den måde opnår vi den bedste balance i naturen.

Forstmændene er nok den kategori af „naturforvaltere”, der har størst mulighed for at gøre en aktiv indsats for at pleje rovfuglene, idet jo de fleste rovfugle og ugler herhjemme holder til i skovene. Generelt kan man også sige, at rovfuglene er i gode hænder hos forstmændene, da vi jo næsten alle har en positiv indstilling til disse fugle, der rent forstligt set har en heldig indflydelse på skoven ved bekæmpelse af skadelige pattedyr, fugle og insekter. Vi mennesker vil jo gerne inddele dyr og fugle i nyttige og skadelige arter; denne opdeling er meget subjektiv og forkert. Har man virkelig indsigt i naturens store husholdning, vil man erkende, at hver eneste art har sin ganske bestemte plads at udfylde; derfor er det forkert at tale om skadelige og nyttige arter.

Fred og ro i yngletiden

Fred og ro er noget meget vigtigt for rovfuglenes trivsel. Derfor bør man i påkrævet tilfælde - i fuglenes yngletid

- påse, at naturfredningsloven bliver overholdt, især med hensyn til, at publikum kun færdes på vejene. Der bør naturligvis også skrives kraftig ind overfor ulovlig knallertkørsel, som er meget generende for faunaen og for skovgæsterne.

Det var måske på sin plads, at man ved en evt. revision af naturfredningsloven, fik indført en paragraf, der muliggjorde, at man kunne lukke visse dele af skoven i fuglenes yngletid, for på den måde at værne om de arter, der er særlige følsomme for uro; lignende ordninger har man i Holland og Tyskland.

Bevoksningspleje

Fra forstværnets side bør man undgå at foretage gennemgribende ændringer i de bevoksninger, hvor man af erfaring ved, at rovfuglene gerne vil yngle. I yngletiden bør enhver form for skovning undgås i bevoksninger, hvor der ruger rovfugle. Forstpersonalet bør holde øje med rovfuglenes reder, således at man kan gribe ind, dersom der skulle indtræffe et uheld af den ene eller anden art. Det sker f. eks. jævnligt, at musvågeunger bliver kastet ud af reden. Prøver man at sætte ungen tilbage, vil den i reglen atter blive vippet ud. Det er musvågens måde at „tynde ud” blandt sine egne på i år, hvor det er småt med fødetilgangen. I sådanne tilfælde bør man selv, eller andre forsøge at opfostre ungen. Ved opfodring skal man helst anvende føde med hår og/eller fjer i, da dette er nødvendigt for rovfuglenes fordøjelse. Det er i enkelte tilfælde lykkedes at holde liv i rovfugle alene ved hjælp af rått kød, men i andre tilfælde er denne ensidige kost blevet rovfuglens død. Vi mangler viden om hvorledes vi skal pleje sådanne foru-

lykkede rovfugle og ugler. Alle, der derfor sidder inde med oplysninger og erfaringer på dette område, bedes venligst sende deres oplysninger til min adresse:

skovtaksator Børge H. Larsen,
Lindum Skovridergård,
9500 Hobro.

Det er vigtigt, at vor viden på dette felt samles, således at vi står bedre rustet til at hjælpe forulykkede rovfugle.

Redepladser

Det er i høj grad nyttigt, at forstmanden ved, hvor i skoven rovfuglene ruger, således at man ikke risikerer at fælde et træ med en rovfugls rede. Man bør anspore til samarbejde mellem ornithologer og forstfolk. De fleste af skovens folk vil være positivt indstillet overfor seriøse ornithologer (altså fugleinteresserede, hvis studier på ingen måde er til ulempe for fuglene) og vil gerne samarbejde med dem. F. eks. kan ornithologen komme med en fortegnelse over kendte rovfuglereder til den stedlige skovrider (eller skovfoged), således at skovdistriktet ved, hvor rederne findes. Mange forstfolk har i dag så travlt, at de ikke selv har tid til at gå skoven igennem efter rovfuglereder. Det er jo ved at udvikle sig til, at skovrideren ser skoven fra kontoret og skovfogeden ud gennem bilruden.

Hvorledes undgår man ulovlige nedskydninger og indsamlinger af rovfugle? Man bør understrege, at nedskydning af rovfugle er lige så vel en overtrædelse af jagtloven, som det er at drive jagt på en anden mands terræn (krybskytteri); lad os huske det og bekæmpe begge dele lige kraftigt, samt

Duehøgere - et sjældent syn på Sjælland.

opfordre til at der idømmes strengere straffe for disse ulovligheder.

I mange skove vil man med held kunne opsætte redekasser (f. eks. fremstillet af gamle ølkasser) til ugerne, der meget gerne benytter disse kasser.

Forgiftningsfaren

En meget alvorlig trussel for rovfugle og uger er den tiltagende forgiftning af naturen. Anvendelse af pesticider i landbruget medfører, at smånavere, småfugle og insekter bliver forgiftet, og fra disse dyr overføres giften til rovfuglene. Det er foruroligende at se, at denne forgiftning er årsag til, at mange æg er ufrugtbare eller så tyndskallede, at de meget let går i stykker. På laboratorier verden over er det blevet konstateret, at det ofte er ret store portioner vi finder af gift i døde rovfugle eller deres æg.

Der er fundet DDT og PCB i æg fra skovhornugle, tårnfalk, musvåge, he-dehøg, rørhøg samt spurvehøg. Betyder dette noget for klækningen? Ja, selv lave koncentrationer giver nedsat skaltykkelse, hvilket er medvirkende til, at æggene jævnlige går i stykker under rugningen. De tyndskallede æg synes især at have betydning hos rørhøg og spurvehøg. Omkring århundredskiftet var skaltykkelsen 0,25 mm, nu er den nede på 0,17 mm. Og giften er efterhånden overalt. Selv på Grønland. I leveren fra grønlandske havørne fandt man DDT.

I Danmarks skove bruges der heldigvis meget lidt gift, i form af plantebeskyttelsesmidler. Ifølge Broder Bejer-Petersen fra Zoologisk Institut på Landbohøjskolen må man konkludere, at vi har været - og vedblivende bør være - tilbageholdende i brugen af pesticider, og at vor konkrete viden om disse bekæmpelsesmidlers betydning er ret begrænset. Derfor, finder man i naturen døde dyr, hvor dødsårsagen evt. kan være forgiftning, bør disse dyr indsendes til *Veterinærinstituttet, Bülowvej 27, København V*. Vi mennesker må, om ikke andet så for vor egen skyld, søge at bevare rovfuglene, thi som det med rette er fremhævet af *Jan Dyck*, er rovfuglene af alle hvirveldyr de bedste indikatorer for forgiftningsfarer, der også truer mennesket. Lad os ikke slå dette uerstattelige alarmsystem i stykker. Lad os sætte alt ind på, effektivt at værne om de stolte fugle, som ikke kan undværes i naturens store husholdning, og som jo også rent æstetisk har meget stor værdi.

Kjulerupvognen

SKOVENTREPRENØRVOGNE to-hjulede, fremstilles til 2,6 m, 3 × 1 m og 5,4 m træ, er monteret med CRANAB KRAN SK 2000 eller SK 2500 og hydr. støtteben. Kan også leveres uden kran.

KJULERUP MASKINFORRETNING

v/MOGENS DAMLUND

Tlf. (03) 67 02 27 . 67 02 77 - Ringstedvej 645 - 4100 Ringsted

Er der problemer med

OPRENSNING AF GRØFTER OG VANDLØB

kan vi tilbyde os med specialmaskine, der for at udføre arbejdet kun kræver lidt plads; den er også velegnet i blødt terræn.

Nærmere oplysninger kan uden forbindende indhentes hos

ENTRPR. BRDR. SVANEBJERG

Leestrup 4733 Tappernøje
Tlf. (03) 82 53 77 & 82 54 25

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL

TELF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. Nissen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32

Nyt nåletræsavværk

En kreds af skove, træindustrier og andre interesserede har taget initiativet til oprettelsen af en ny stor træindustri - Jysk Træ K/S - ved Fårvang.

Baggrunden for dette projekt er, at initiativtagerne har en fornemmelse af, at den almindelige industrielle udvikling vil medføre, at hovedparten af de mange små savværker i Jylland vil blive nedlagt i løbet af få år på grund af svigtende rentabilitet. Den stadig stigende mangel på arbejdskraft i skovene har ligeledes fremskyndet planerne for en træindustri, hvis mål, det bl. a. vil være, at tilpasse sig skovenes behov.

Savværket skal bygges på et ca. 12 ha stort areal ved Fårvang. Grunden er købt, og arealet er frigivet fra landbrugspligt, hvorfor byggetilladelsen skulle være en formssag.

Selve savværket påregnes opbygget af 3 linier:

En småtømmerlinie bestående af to reduktionsmaskiner og med en kapacitet på ca. 20.000 m³/år. Linien skal oparbejde bånd og lægter I.

En linie for mellemdimensionerne, hvor hovedsaven - en dobbelt rundsav - vil have en årlig kapacitet på 30.000 m³, og en stortømmerlinie med blokbandsave, der ligeledes vil have et råtræforbrug på 30.000 m³/år.

I tilknytning til savværket vil man oprette en råtræterminal, således at al træ kan leveres til savværket i uafkortet stand.

Man stiler efter, at alle de for skovene ikke-rationelle og tidskrævende arbejdsoperationer som opmåling, afkortning i diverse sortimenter samt opskæring af rummetertræ m. v. flyttes fra skoven til råtræterminalen.

Arbejdet i skoven skulle herefter kun bestå af fældning, afkvasning og udslæbning til fast vej.

Ideen kan kun lade sig realisere, såfremt opmåling og sortering foretages på en for leverandørerne betryggende måde. Man har tænkt sig at løse problemet ved ansættelse af en af skovene og savværket i fællesskab udpeget mand (skovtekniker el. lign.), der skal være ansvarlig for opmåling og kvalitetsbedømmelse.

Opmålingsdata skal EDB-behandles for meget hurtigt at returnere til skov og savværk, således at dette materiale bl. a. kan danne grundlag for afregning med skovarbejderne.

Opmålingsarbejdet kan styres elektronisk, men vil formentlig i starten - af økonomiske grunde - foregå manuelt. I indkøringsperioden vil der blive foretaget kontrolmålinger i skoven.

Man er i øjeblikket igang med detaljeprojekteringen, der vil være afsluttet inden udgangen af indeværende år. Savværket forventes at være igang midt i 1974.

Kapitalbehov

Savværket bliver oprettet som et kommanditselskab med en egenkapital på 4 mill. kr., der søges skabt ved udbud af 400 kommanditistandele på 10.000 kr., hver svarende til ejendomsretten for 1/400 af virksomheden. Hertil optages der yderligere lån på 6 mill. kr. Initiativtagerne, der er aktionærer i komplementarselskabet, har forlods tegnet andele for 100.000 kroner hver. Komplementarselskabets bestyrelse har følgende sammensætning: Direktør *E. M. Brodersen*, Virum, (formand).

Skovejer *K. Malthe Bruun*, Emmedsbo Skovbrug.

Skovrider *E. Christiansen*, Linaa Vesterskov.

Direktør *E. Stenfeldt Hansen*, Charlottenlund.

Direktør *H. Mortensen*, Sorring.

Ry Nørskov Gods, Ry.

Der har allerede vist sig stor interesse for Jysk Træ K/S, og man regner ikke med vanskeligheder ved tegningen af anparter, når denne påbegyndes. Det vil efter planerne ske i begyndelsen af 1974.

Mange firmaer og enkeltpersoner, der har vist projektet interesse, kommer fra erhverv uden for træbranchen. Det er dog initiativtagernes håb, at der kan skabes stor opmærksomhed om savværket i træindustri, men især i skovkredse, da der for sidstnævnte ligger mange fordele i projektet.

Interesserede kan iøvrigt henvende sig til komplementarselskabets bestyrelse.

Råtræbehov

Fuldt udbygget vil savværket have en kapacitet på 80-100.000 m³/år. En rentabel drift opnås dog allerede ved ca. 40.000 m³. Man disponerer i øjeblikket over ca. 20.000 m³ og har underhåndsaftale om køb af restbehovet

i Sverige. Man ønsker dog i størst muligt omfang at anvende dansk træ.

Man tænker sig, at de skovdistrikter, der tegner anparter, skal have leveringsret, men ikke leveringspligt. Endvidere påregner man at kunne yde kommanditisterne særligt gunstige betalingsvilkår (evt. netto kontant).

Det er initiativtagernes håb med Jysk Træ K/S at skabe en skovorienteret virksomhed, der kan tilpasse sig leverandørernes behov, og det vil især sige at lette skovenes administrative arbejde. *mh*

Mere stormfaldstræ til danske savværker

Importen af nåletræ fra det tyske stormfald fortsætter i usvækket tempo:

	Kvantum	Værdi
Juli	18.109 m ³	2,9 mill. kr.
August	20.647 m ³	3,2 mill. kr.
September	16.956 m ³	2,6 mill. kr.

Efter mindre rettelser i statistikken skulle der i årets ni første måneder være importeret 111.194 m³ til en samlet værdi af 16,9 millioner kroner. Til sammenligning kan det anføres, at den danske hugst af nåletræ i gruppen tømmer, bånd og spær iflg. Danmarks Statistik i 1971/72 udgjorde 720.000 m³. *tn*

Skovplanter - haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne prislister og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

Alle kulturer er underkastet danske Planteskolers Sundhedskontrol og Herkomstkontrol.

Diana Skovtjære

SKOV TJÆRE
MUSE TJÆRE
ARBINOL
NATRIUMNITRIT
SPECIALMONTEREDE
GLORIA-SPRØJTER

Skovrider Tage Hansen

4840 Nr. Alslev . Tlf. (03) 83 44 96

I baronens eng

N. Fenger: I baronens eng. Om en jæger og hans hund. Wøldike. Nykøbing F. 1973. 150 s. 34,50 uindbd., 49,50 ib.

N. Fenger skriver på sin sædvanlige friske og gemytlige facon en række jagthistorier om muntre og ofte farlige oplevelser under jagt - ofte med hund som ledsager. Hændelserne foregår i Danmark, Grønland og Sverige. Bogen er velskrevet og hurtigt læst: dels fordi den er spændende og dels fordi den er skrevet på smukt letflydende dansk. Bogen handler ikke alene om skildringer af jagten men er også en skildring af mange særprægede mennesker.

Den handler ikke specielt om jægere, der med held skyder en masse vildt, men mange af fortællingerne handler om jægere der på en eller anden måde kommer »i klemme«.

Anmelderen har læst den med stor fornøjelse og anbefaler den til andre jagtinteresserede læsere. P.H.

Skovbrug og naturfredning

»Sveriges Natur. Årsbok 1973. Skogsbruk och naturvård«. Svenska Naturskyddsföreningen, Riddargatan 9, 11451 Stockholm. Stockholm 1973. 244 s. Pris 30,- sv. kr.

Svenska Naturskyddsföreningens årsbok har i år temaet »Skogsbruk och naturvård« - et tema, som behandles af en lang række forfattere fra såvel »miljø« - som fra erhvervssiden.

Bogens baggrund er den voldsomme debat om forvaltningen af de svenske skove. Et udpluk af bogens kapitler giver et indtryk af indholdet:

Målkonflikter i skogen.

Minnenas skog.

Skogsbrukets ekonomi och teknik. Bitter miljøstrid räddade världens högsta träd.

Faunan och den skånska skogens förvandling.

Skogsbruk och friluftsliv etc.

En række af de mere kontroversielle emner - som f. eks. hyggespløjningen, hormon-anvendelsen og gødsningen af skov - behandles således af fagfolk jævnsides med måske mere følelsesbetonede indlæg.

Omend den stærke konflikt om mål og midler ved driften af de svenske skove savner et dansk sidestykke, er der dog ikke tvivl om, at bogen indeholder stof, som vil interessere mange. Det skal tilføjes, at der er tale om en ualmindelig smuk og velillustreret bog. tn

Ved oprettelsen af Miljøministeriet blev en lag række opgaver samlet under samme ministerium, der derved er spredt over hele København.

For at lette adgangen til det ny ministerium bringes her de for skovbruget vigtigste adresser:

Ministeren: Holmens Kanal 20, 1060 København K, tlf. (01) 12 76 88.

Forureningsbekæmpelse og levnedsmiddelloven: (1.-3. kontor), Holmens Kanal 20, 1060 København K, tlf. (01) 12 76 88.

Fredning: (4. kontor), Nybrogade 2, 1203 København K, tlf. (01-54) MI 93 01.

Skov- og Klitvæsen: (5. kontor), Frederiksgade 21, 3.sal, 1265 København K, tlf. (01) 14 30 33.

Planlægning: (6.-7. kontor), Slotsholmsgade 12, 1216 København K, tlf. (01) 11 02 01.

(8. kontor), Holbergsgade 23, 1057 København K, tlf. (01) 13 67 60.

Miljøstyrelsen: St. Kongensgade 47, 1264 København K, tlf. (01) 148310.

Byplannævnet: Slotsholmsgade 12, 1216 København K, tlf. (01) 110201.

Det centrale frednings- og strandfredningsregister: Nyropsgade 22, 1602 København V, tlf. (01) 11 95 65.

Det særlige bygningssyn: Frederiksholms Kanal 12, 1220 København K, tlf. (01) 13 44 11.

Direktoratet for statsskovbruget: Strandvejen 863, 2930 Klampenborg, tlf. (01) 63 11 66.

Landsplanudvalgets sekretariat: Holbergsgade 23, 1057 København K, tlf. (01) 13 67 60.

Naturfredningsrådet: Nyropsgade 22, 1602 København V, tlf. (01) 119565.

Overfredningsnævnet: Nyropsgade 22, 1602 København V, tlf. (01) 119565.

Rigsantikvarens fortidsmindeforvaltning: Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal, 1220 København K, tlf. (01) 13 44 11.

Statens naturfrednings- og landskabskonsulent: Nyropsgade 22, 1602 København V, tlf. (01) 11 95 65.

Lektorat i skogbrug, Tanzania

I forbindelse med oprettelse af en skogbruksafdeling ved University of Dar-es-Salaam i Morogoro, skal NORAD rekruttere en universitetslektor som skal dække fagområdet:

"Wood Utilization"

(treteknologi, treutnytning og treindustri).

Arbejdsopgaver: Oplegg og gennemførelse af teoretisk og praktisk undervisning av studenter innen de nevnte fagområder samt administrative oppgaver. Kvalifikasjoner: Fortrinnsvis Lisensiatgrad i skogbruk, men søkere med lavere grad (kandidateksamen) kan også komme i betraktning. Det kreves gode engelskkunnskaper.

Tiltredelse i løpet av våren 1974.

Kontraktstid: 2 år.

Søknadsfrist: 19. desember 1973.

Søknadsskjema og opplysninger fås ved henvendelse til Personellkontoret, Fridtjof Nansens vej 14, Postboks 8142, Oslo Dep., Oslo 1. tlf. 02/46 18 00. linje 172.

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og elmekævlér.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL A/S

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Bøge-, Ege- og evt. Askekævlér købes

A/S KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH

(09) 65 10 09

AKTIESELSKABET ROLD SKOVS SAVVÆRK

9510 ARDEN

DANSK TØMMER

RÅTRÆINDKØB TELEFON (08) 56 12 66

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG | v/ brødrene Møballe
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK | 8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævlér kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris.

Kontant betaling.

RYDE SAVVÆRK

Tlf. (03) 88 92 21*

4930 Maribo

Skovjagt lejes

Erfaren jæger interesseret i vildtpleje, ønsker for nærværende eller kommende jagtsæson at leje skovjagt, evt. flerårigt lejemål.

Henvendelse billet mrkt. »Jagt« til »SKOVEN«.

Ujævne skovveje afrettes med vejhøvl.

H. LUND LARSEN

Telefon (03) 56 71 20

RÆVESKIND

Vi afholder auktion over røde ræveskind samt andre vildtskind i december, januar, marts og april.

Sidste indlevering til december-auktionen d. 1. december.

Sidste indlevering til januar-auktionen d. 8. januar.

Der forventes stor efterspørgsel og gode priser i år.

IFA-PELS

Ejby Industrivej 28

2600 Glostrup

Telefon (01) 96 48 22

LAIGAARD TRAKTOR - SPIDSPLOV

har særlig effektive ryddeegenskaber og kan modstå selv de hårdeste påvirkninger

Tekniske data:

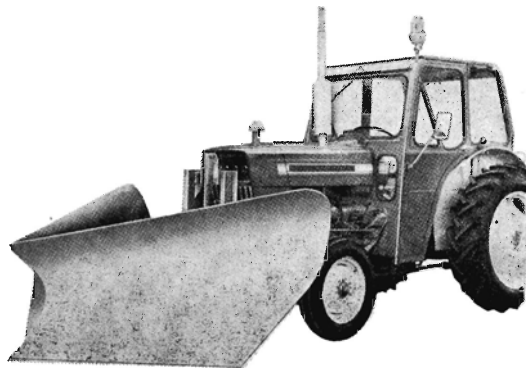
Plovens rømmebredde ..... 2,00 m
Højde i spids ..... 0,70 m
Største vingehøjde ..... 1,05 m
Vægt ..... 275 kg

Laigaard traktor-spidspløve er fremstillet i solid, helstøbt konstruktion og kan hurtigt, uden brug af værktøj, tilkobles traktorrammen.

Med de vendbare stålskær (120 x 13 mm), der muliggør stor nedslidning, er pløven særdeles økonomisk i drift.

Traktorrammen er iverigt anvendelig til såvel fejmaskiner m. fl. og passer til ethvert traktormærke.

Alle sneplove leveres med parallelloft.

Fabr.k for vejmaskiner

Helsingforsgade 6 . Arhus N
Tlf. (06) 16 24 44

**Alle arter
skovplanter
i prima kvalitet**

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Telf. 05-65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov — 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

NÅLETRÆ

til bygningstømmer og master købes.

**St. Hjøllund Savværk og
Imprægneringsanstalt**

Hjøllund . 7362 Hampen - Telefon (06) 86.91 00

**A/S Grindsted
Imprægneringsanstalt**

er køber af nåletræ til master

Grindsted tlf. (05) 32 08 55*

CENTRALSÅVVERKET

4160 Herlufmagle Tlf. (03) 64 22 00*

FORBRUG 1973-74:
CA. 50.000 m³ NÅLETRÆTØMMER

Partner R22 giver bedre beskyttelse ved "bag-slag"

Motorsavens spids går på en gren ...

- saven slår tilbage ...

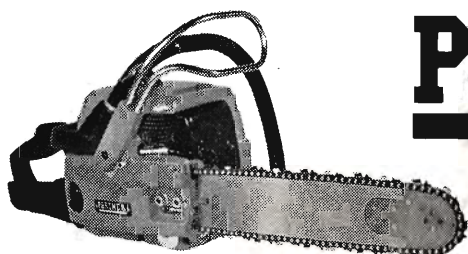

- venstre hånds tryk mod kædebremsøjlen standser kæden totalt på 0,08 sek.

Enhver der dagligt arbejder med motorsav kender følgerne af et »kick-back« – d.v.s. at savens spids rammer en gren og kastes tilbage. Kastet sker så hurtigt, at man i de fleste tilfælde ikke har nogen mulighed for at undvige den roterende kæde. PARTNERS kædebremse bevirker, at kæden standses totalt inden den slår op mod arm eller ansigt.

Partner R22 har desuden:

som den eneste motorsav på markedet: afvibrerede, opvarmede håndtag ● beskytter for højrehånden ● sikring mod ufrivillig gaspåvirkning ● korrekt placeret stopknap ● smalt sværd med sikkerhedskæde.

PARTNER

- for Deres egen sikkerhed

Forhandlere:

JYLLAND
Per Jørgensen, Thistedvej 100, Nørresundby, Tlf. (08) 17 27 33.
Smedegades Motorværksted, Ringkøbing, Tlf. (07) 32 09 92.
Randers Værktøjsmagasin, Randers, Tlf. (06) 42 17 77.
Motorcentrum, Funder Vestervang 32, Silkeborg, Tlf. (06) 85 13 10.
Horsens Værktøjsmagasin, Hede Nielsensvej 2, Horsens, Tlf. (05) 62 62 11.
Mikkels Auto, Nr. Torv 2, Vejle, Tlf. (05) 82 12 12.
Sædding Plæneklipperservice, Sdr. Riisvej 9, Esbjerg, Tlf. (05) 13 00 84.
Sønderjysk Partner-Service, Engvej 1, Styrton, Abenrå, Tlf. (04) 62 46 70.

STORKØBENHAVN

J. P. Andersen, Stationsvej 12, Vedbæk, Tlf. (01) 89 11 04.
Lyngby Frøhandel, Jernbanevej 2, Lyngby, Tlf. (01) 87 20 31.
Johs. Fog A/S, Rolighedsvej 19, Lyngby, Tlf. (01) 87 10 01.
Forst & Jagtthuset, Gl. Kongevej 119, København V, Tlf. (01) 21 30 30.
Firma H. P. Vangskov, Jagtvej 115, København N, Tlf. (0172) 831.

SJÆLLAND

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød, Tlf. (03) 26 69 62.
Roskilde værktøjsmagasin, Sdr. Ringvej 24, Roskilde, Tlf. (03) 35 54 75.
Midtsjællands Plæneklipper Service, Læskovvej 53 A, Bjæverskov, Tlf. (03) 67 05 58.
Vepa, Toksværd, Holme Olstrup, Tlf. (03) 76 22 82.
L. Ulrichs Isenkræm, Smedegade 2, Slagelse, Tlf. (03) 52 00 01.
Vilh. Rasmussen, Gåbensvej 70, Kraghave, Nykøbing F., Tlf. (03) 85 11 09.

FYN

Hansen & Kiilsholm, Bjergegade 24-26, Odense, Tlf. (09) 11 75 32.

BORNHOLM

Scooter Centralen, Vimmelskiftet 26, Rønne, Tlf. (03) 95 21 76.